

Last učiteljskega tiskovnega društva

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim jamstvom

priporoča slavnim krajnim šolskim svetom,
šolskim vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastonj. Postrežba točna.

Tudi vse tiskovine za županstva ima naša tiskarna po prejšnji
ceni v zalogi.

Naša tiskarna sprejema vsa v to stroko spadajoča dela ter
jih izvršuje okusno in po solidnih cenah.

S kakšnimi težavami sem se moral boriti.

Spisal Ivan Lapajne.

(Dalje.)

Za učiteljske in narodne pravice sem se potegoval v vseh slovenskih listih, v Bleiweisovih „Novicah“, v „Narodu“, v „Učit. Tovarišu“ (od l. 1869—1873), v „Slov. učitelju“ (1873—1878). Poslednji list sem ustanovil, ker je bil „Učit. Tov.“ takrat (1872—1880) pod uredništvom sicer preblagega in učenega učitelja Matevža Močnika preklerikalca, in ker se ta z vsemi ljubljanskimi učitelji vred ni upal odločno oponirati hudi nemški dobi na Kranjskem, v dobi ko je bil na Dunaju ministrski predsednik Auersperg, v Ljubljani deželni predsednik Auersperg in nadzornik ljudskih šol Pirker (1873—1878).

Takrat so slovenskim učiteljem napovedali boj renegati: Pirker, Gariboldi, Sima ter Nemeč Linhart. Prvi so se jih tudi zbal, razen Močnika, ki pa je v svojem „Tov.“ poudarjal le bolj klerikalnost in pobožnost; iz strahu pred nemško vlado ni hotel biti nobeden predsednik „Slovenskega učiteljskega društva“. Da pa ni bilo društvo brez glave, je prevzel to nevarno čast možati Govekar na Igu (pozneje v Šiški). Jaz sem pa marljivo zahajal iz daljnega Ljutomerja v Ljubljano, kjer sem svojim dobrim tovarišem (Praprotnik, Močnik, Tomšič, Stegnar in dr.) „korajžo dajal“. Ko je bila leta 1879/1880 nastopila na Dunaju Taaffejeva in v Ljubljani Winklerjeva Slovencec prijazna doba, sem mislil, da se bodo moji tovariši nemškutarškega mišljenja, ki so izdajali „Laibacher Schulzeitung“ in ustanovili „Krainischer Lehrerversin“ z mnogimi „Zweigvereini“, izpikorili in se sprijaznili s slovensko in slovenskimi učitelji ter drugimi slovenskimi domoljubi.

Kakih 6—7 let sem se bojeval zoper nje po časopisih in po zborih, a v letu 1880. (če se prav spominjam) sem napravil z njimi pogodbo ali kompromis, ki pa ni bil meni v čast, kar mi je tudi na vsa usta povedal takratni urednik „Naroda“, bivši učitelj Hlavka. Na nekem občnem zboru se je sklenilo na moj predlog, da bo „Laibacher Schulzeitung“ dvojezična, t. j. ena številka nemška, druga slovenska. Toda to se ni zgodilo. Le nekaj števil je bilo mešanih, t. j. poleg veliko nemških sestavkov so bili nekateri tudi slovenski, namreč moji spisi. Nemeč Linhart in renegat Sima nista bila mož-beseda; kakaj prvi kot predsednik, drugi kot urednik nista hotela izvesti sklepa občnega zbora, odstopiti pa tudi nista marala. In tako se je zgodilo, da se je nemožnost teh nemških pedagogov na slovenski zemlji zapisala meni v nečast.

V nemško meščansko šolo smo sprejemali ves čas mojega službovanja skoro brez izjeme vse učence, ki so se za vstop oglašali. To je storila domača učiteljska konferenca, ki so se ji po prestanem sprejemnem pismenem

izpraševanju (osobito iz nemščine in računstva) izročili oglašenci največ iz tega vzroka, da ne bi bili šolski prostori, lepe sobe, prazni; zakaj če se je v I. razred vpisalo 30—50 učencev, je prišlo od teh vsaj 8—12 v tretji razred. Spreješi so se tudi taki učenci, ki nikakor niso zaslužili, da bi prišli v meščansko šolo, zlasti ne v nemško meščansko šolo. Obiskovali so nekateri prej 3—6 let ljudsko šolo, a slovensko ljudsko šolo, na kateri so se učili malo ali nič nemščine. Vsako leto je bilo sprejetih veliko takih fantov, ki so komaj poznali nemške črke. Da bi nemško gladko čitali ali vsaj nekoliko pravilno ortografično znali pisati, o tem niti misliti ni. Od vseh oglašencev je bilo povprek vsako leto le 10—20% za nemško meščansko šolo sposobnih; med njimi je bilo pa veliko takih, ki so zaradi lenobe ali zaradi nemorale na srednjih šolah dobili slovo in iskali pa tudi dobili pri nas zavetje.

(Dalje.)

Društvo „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“.

Dne 28. julija t. l. je umrl društveni član g. Alfred Ostermayer, nadučitelj v Šelbingu, okraj Hartberg. Vdovi se je izplačalo 1380 K podpore. Po § 3. pravil naj se gotovo vplačata 2 K pristojbine tekom enega meseca, počenši od danes, t. j. do konca meseca oktobra.

Obenem se naznanja, da se bodo vse objave našega društva razglašale tudi v tem listu, posebno se bodo vsi smrtni slučaj v njem objavljali. Vsi člani se vljudno vabijo, naj sedaj ob začetku šolskega leta in pri jesenskih učiteljskih zborovanjih zopet začno agitirati za društvo, ki vedno deluje za svoj napredek. V okrajih nastavljenе učne osebe naj se opozore na društvo, po izpitu učne usposobljenosti pa se naj sporoči tovarišem in tovarišicam, da lahko 6 mesecev po tem izpitu vstopijo v društvo brez zdravniškega izpričevala. Tudi soproge učiteljev se prijazno vabijo k pristopu.

Gaishorn, koncem septembra 1906.

Društveni odbor.